

Postimehes 1893 ilmunud M. G. kiri Suhhumi piirkonna eesti asundusest (Estoniast, Alam-Lindast või Ülem-Lindast) sealse usuelu kohta. Suhhumi eesti asundusi algusaastatel teeninud pastorid: Ferdinand Hörschmann (kuni 1887), Christoph Beermann (1887–1890), H. (Heine?) (alates 1890). Nurin pastor H. vähese pühendumise aadressil. Suhhumi piirkonna eesti asunduste elanike arv kokku (umbes 600), sama piirkonna sakslaste arv (umbes 200). Estonia kool, Ülem-Linda kool, Alam-Linda kool. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Postimees (nr. 36), 13. veebruar 1893, lk. 2

Suhum-Kaleest. Kiri. „Postimehe” lugejatel on küll wist teadawal, et Taga-Kaukasias Suhumi maajaos paar küla eestlasi asub. Nende käekäigust, kodusest ja seltslikust elust on tähendatud lehes mõndagi kirjeldatud, kuid waimuliku elu külgedest ei ole weel siit keegi midagi awalikult teatanud. Wiimane on aga üks tähtsamatest siinsete Eesti suguwendade elus, mille lähema möödamineku ja praeguse seisukorra kirjeldamiseks mina nüüd „Postimehes” ruumi palun.

Esiotsa, nimelt eestlaste siia asumuse ajal 1882—1886 aast., käis Eesti ja Saksa asunikkudel kiriklikka toimetusi toimetamas selle aegne Kaukasiamaa sõjawäe Luteruse usu õpetaja F. Hoerschmann. Ehk küll see auuwaärt õpetaja asunikkude käest ei mingisugust palka, waewatasumist ega sõidukulusidgi ei nõudnud ega wõtnud, käis ta siin iga aasta kord ehk kaks. Ja ehk tema aeg küll, kui kroonuteenijal, kasin oli, siisgi wiibis ta siin asutustes wõimalikult 2 ehk 3 nädalit ja toimetas kõik kiriklikud toimetused hästi korralikult. Wäga elawalt wõttis tähendanud õpetaja meie, Eesti asunikkude, elust ja olust osa. Oma [ennast ärasalgawate] tegudega on see tänuwärt õpetaja jäädawa mälestuse kõigi siinsete nii hästi Eesti kui ka Saksa asunikkude südamesse jätnud. 1887. aastal seati õp. Hoerschmann Tauria kubermangu õpetajaks ja tema asemele Kaukasiasse tuli õpetaja hr Beermann. Aastat kolm käis tema ka Suhumi maajao asunikkudel aastas korra ja kaks kiriklikusid toimetusi toimetamas. Õpetaja Beermann kandis ka siinsete asunikkude eest isalikku hoolt ja püüdis kõigest jõuust meie usuelu korda parandada. Tema läbi sai ka „Linda” küla omale koolimaja. Kõik kiriklikud toimetused toimetab ta meil hästi ja korra pärast; ühe sõnaga: siinsel wäikesel karjakesel oli üks hoolitseja ja toetaja. Seda kõik oma waewa ja tööd ohwerdas see õpetaja oma suguwendade, eestlaste hääks ja kasuks, ilma mingisuguse palga ja tasumiseta. Aga õnnetuseks ei kestnud ta meil kauaks: 1890 aastal seati meile õpetajaks hra H. — Wiimane on küll eestlastel õpetajaks nime järele, sest Eesti keelt ta ei oska. Käib ta siin Eesti ja Saksa asutustes paar korda aastas, aga enamasti käib ta kui tuld toomas: wiibib asutustes waewalt ühe päewa ja wahel kõigest 4—5 tundi. Jumalateenistuse korrad, kui ta neid peab, kestawad waewalt ½ tundi ja harwa ühe tunni. Kõik teised toimetused, nagu laulatused, ristimised, leeritamised ja armulauale wõtmised, need on nõnda liiga lühendatud wormil ja üle pää-kaela, et üsna hale waadata. Kui juba õpetaja

nõnda külmalt ja ainult pääliskaudu oma ametikohuseid täidab, siis wõib juba iga üks arwata, kudas sääl kogudusega lugu on. Ennemalt (õp. Hoerschelmanni ja Beermanni aegadel) kui õpetaja küladesse tuli, oli kõikidel, nii hästi noortel kui wanadel, suur rõõm — kõik ootasiwad õpetaja ilmumist pikisilmi; nüüd aga on lugu koguni ümberpöörnud — ei keegi tee suuremat wäljagi, kas õpetaja tulemas ehk külasgi on. Endised õpetajad teatasiwad ka kogudustele oma tulemist paar nädalit ette, siis walmistasiwad ka leeri-minejad leeri wastu ja wanemad inimesed jälle armulauale minemiseks, noored paarid laulatuseks j. n. e. Praegune õpetaja ilmub siia enamasti ilma ette teatamata, sõidab kusagile asutusesse 1 ehk 2 päewaks; ja pääle selle sõidab ta jälle aurulaewaga Batumi, oma alalise elukoha poole. Kui asi ikka nõnda edasi saab kestma, siis wõib lugu wiimati koguni halwale järjele langeda. Wäga soowida oleks, et kohaline (Moskwa) Luter. usu konsistorium siia ometi säärase õpetaja seaks, kes pääle Saksa keele ka Eesti keelt oskaks. Eestlasi on siin kolm asutust, ülepää umbes 600 hinge, sakslasi kahes asutuses umbes 200 hinge. Kõigil asutustel on kaunis ruumikad koolimajad ja ka kooliõpetajad, kes ühes ka kõstri ametit toimetawad. Nimetamise wäärt on weel, et tähendatud asutused praegusele õpetajale H.-le tema kiriklikkude talituste eest kaks-sada rubla aastas maksawad. —

„m. g.”

Selle kirja oleme sel mõttel awaldanud, et ehk asja kirjeldamisest kaugel elawatele wendadele kasu tuleks. Nagu kirjasgi öeldud, mõjuwam abinõuu oleks see, et Eesti keelt tundja õpetaja sinna piirkonda ametisse pandaks. Tõesti, kui säälsetel asujatel ka waimulik toit puudub, ei siis nende elu õitseda wõi! —